

Окрім цього, вказаним законопроектом про внесення змін до Конституції України передбачається, що розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів різних рівнів повинно здійснюватися за принципом субсидіарності [2], який є одним з фундаментальних принципів, визначених Європейською Хартією місцевого самоврядування [1]. Отже, вбачається доцільним зазначити вказаний принцип у Законі України «Про органи самоорганізації населення» як одну із засад організації та діяльності ОСН в Україні.

Таким чином, ОСН залишаються найбільш наближеним до населення елементом системи місцевого самоврядування як у чинній, так і у нещодавно запропонованій новій моделі місцевого самоврядування в Україні. Задля того, аби ОСН на рівні громади і надалі були здатні своєю діяльністю сприяти покращенню ефективності управління місцевими справами, слід оновити Закон України «Про органи самоорганізації населення», починаючи з внесення змін до визначеної у ньому системи принципів організації та діяльності ОСН.

Список використаних джерел:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, Страсбург, ратифікована Законом України № 452/97-ВР від 15 липня 1997 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036/
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування): Проект Закону України № 4178а від 26 червня 2014 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51513.
3. Про органи самоорганізації населення: Закон України № 2625-III від 11.07.2001 р. . [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 254.
4. Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01 квітня 2014 р. [Текст] // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – ст. 831.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ГАРАНТІЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Кулик Т.О., викладач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: к.ю.н., професор, професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Олійник А.Ю.

Загальновизнаною істиною є те, що суспільство як самокерована соціальна система складається з ієрархії соціальних підсистем різної природи, які також є самокерованими системами, хоча їх системоутворюючі чинники можуть бути різними. [1; с. 74-75]

Виходячи з даної тези зрозумілим стає те, що основою розвитку та добробуту будь-якої держави є місцеве самоврядування, як право територіальної громади вирішувати справа місцевого значення безпосередньо, або шляхом формування представницьких органів. Не слід забувати про те, що місцеве управління в Україні відповідно до діючого законодавства здійснюють органи місцевого самоврядування та місцеві органи державної влади, тому і розглядати проблеми гарантій місцевого самоврядування доцільно, в контексті аналізу правового статусу органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної влади.

Пропозицій, щодо способів та порядку організації місцевого управління в Україні, як науковцями, так і суб'єктами законодавчої ініціативи вносяться протягом усього часу незалежності, частина з них в тій чи іншій мірі реалізована, можна навіть говорити про перманенту реформу місцевого самоврядування, спрямовану на децентралізацію влади, при цьому основні засади впроваджуються в даному напрямку, але слід зазначити, що на противагу загальній тенденції в столиці продовжують здійснюватись кроки в напрямку централізації влади та позбавленні киян реального права на місцеве самоврядування.

Так, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України підготовлено пропозиції щодо змін до Основного Закону (Конституції) України. [2] Пропозиції підготовлені на реалізацію реформи місцевого самоврядування, Концепцію якої було схвалено Урядом 1 квітня 2014 р. Розробники обґрунтовують необхідність зазначених змін тим, що саме Конституція визначає основи системи влади, і без відповідних змін провести реформу неможливо.

Основні зміни передбачають:

- запровадження трьохрівневої системи адміністративно-територіального устрою України – область, район, громада з повсюдністю місцевого самоврядування;
- передачу функцій виконавчої влади від місцевих адміністрацій виконавчим органам рад відповідного рівня;
- розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності і наділення саме громад максимально широким колом повноважень;
- чітке забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами, в тому числі через їх участь в загальнодержавних податках;
- ліквідація державних адміністрацій і створення натомість державних представництв з тільки контрольно-наглядовими і координаційними, а не виконавчими функціями. [2]

На нашу думку даний проект має ряд суперечливих моментів. Таким чином, пропонується внести зміни до статті 116 Конституції України, додавши до переліку повноважень Кабінету Міністрів України п. 2.1) – приймає рішення щодо утворення і ліквідації районів, встановлення і зміни меж районів і міст, віднесення населених пунктів до категорії міст, найменування і перейменування населених пунктів і районів.

Тобто, розробники наділяють повноваженням, щодо утворення та ліквідації районів Кабмін і позбавляють цього повноваження Верховну Раду України. Вважаємо, що це суперечить основним демократичним принципам. Верховна Рада є представницьким органом, у випадку проведення легітимних виборів до парламенту, саме він і стає основною рушійною силою народовладдя. Крім того, народні депутати мають представляючи інтереси населення, яке наділило їх мандатом, у відповідності до Конституції та законів України, а Кабінет Міністрів є органом державної влади, який має забезпечувати виконання, прийнятих парламентом законів та обраного парламентом напряму державної політики. Уряд за своєю правовою природою не може бути наділений повноваженням від імені населення вирішувати питання адміністративно-територіального устрою держави, він діє від імені самої держави, з метою забезпечення виконання нею своїх функцій для підтримання сталого розвитку українського суспільства, в тому числі з метою забезпечення дотримання частини 2 статті 5 Конституції України (Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ).

Цікавим є те, що автори пропонують викласти статтю 119 Конституції у наступній редакції: «Голови державних представництв на відповідній території: 1) здійснюють нагляд за відповідністю актів органів місцевого самоврядування Конституції та законам України; 2) координують та спрямовують роботу державних інспекцій на місцевому рівні; 3) координують роботу територіальних органів центральних органів виконавчої влади; 4) координують діяльність усіх територіальних органів центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах надзвичайного та воєнного стану; 5) здійснюють інші повноваження, визначені Конституцією та законами України.

Рішення голів державних представництв, що суперечать Конституції та законам України, можуть бути відповідно до закону скасовані Кабінетом Міністрів України.»

Виходячи з цього, у випадку прийняття такої редакції проекту закону про внесення змін до Конституції України, місцеві державні адміністрації будуть ліквідовані, а так звані державні представництва будуть створенні з єдиною, відповідно до зазначених повноважень метою – забезпечувати та гарантувати взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Вважаємо необхідним звернути увагу, на такий момент, у частині другій запропонованої редакції 119 статті Конституції вживається термін «рішення голів державних представництв». Голова державного представництва є посадовою особою, правовий статус якої передбачає виконання функцій з представництва держави в певних територіальних одиницях. Дана посадова особа не може приймати «рішення», як офіційний документ, оскільки правова доктрина України розглядає «рішення», як акт, що приймають колегіальні органи, тому для назви актів, які прийматиме голова державного представництва правильно вживати термін «розпорядження», «наказ» або «указ».

Загалом пропозиції щодо змін до Основного закону підготовлені Мінрегіоном на основі положень Європейської Хартії місцевого самоврядування; пропозицій вітчизняних

експертів (напрацювання Конституційної асамблеї, Конституційної комісії парламенту, груп експертів в області конституційного права і місцевого самоврядування); з врахуванням позиції польських експертів, які мають успішний досвід впровадження реформи місцевого самоврядування, але на нашу думку потребують подальшого опрацювання.

Список використаних джерел:

1. Введение в теорию государственно-правовой организации социальных систем / Под общей ред. Е.Б. Кубко. – К.: Юринком, 1997. – 192 с.

2. Роз'яснення щодо змін до Конституції України на реалізацію Реформи місцевого самоврядування та курсу Уряду на децентралізацію влади в Україні // Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/koncepciya-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini-333230/rozyasnennya-schodo-zmin-do-konstituciyi-ukrayini-na-realizaciyu-reformi-miscevogo-samovryaduvannya-ta-kursu-uryadu-na-decentral-449374/>.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Варич Л.В., учитель-методист, вчитель історії та правознавства Вишенської ЗОШ І-ІІІ ступенів Бориспільської районної ради Київської області

Ідеологія правової держави формувалася у процесі усвідомлення відмінностей між державою та суспільством, згідно з якою держава має бути органом права, що забезпечується конституцією та відповідними їй соціальними інституціями.

Соціально-філософська доктрина є основоположною для ідеї правової держави - влада має здійснюватися тільки в ім'я всезагального блага. Щоб зрозуміти смисл цієї ідеї, слід врахувати, що державознавці Нового часу виокремлювали три головні гілки державної влади: законодавство, суд та управління. Під законодавством розуміли діяльність державної влади, спрямовану на встановлення юридичних норм. Суд тлумачили як діяльність державної влади щодо захисту та відновлення права у конфліктних випадках. А ось у розумінні суті державного управління було чимало різних точок зору та суперечок. До середини ХІХ ст. державне управління називали державним устроєм, або поліцією (від грецьк. *politeia* — державний устрій). Управління у «поліцейській державі» у принципі заперечувало самовизначення особистості та соціальних груп, оскільки цілком ґрунтувалося на засадах усезагальної та всепоглинаючої опіки держави над особистістю та суспільством.

На зміну концепції та практиці «поліцейської держави» прийшла ідеологія ліберальної держави, яка виражала інтереси третього соціального стану, або класу заможних городян, тобто буржуазії, в руках якої було зосереджено значний грошовий капітал та у середовищі якої процвітала самостійна духовна культура, незалежна від церкви та держави.

Ліберальна доктрина пішла незрівнянно далі ліберальної практики державного невтручання у соціально-економічну життєдіяльність. Ця доктрина проголосила абсолютне невтручання державної влади в економічне та духовне життя окремої людини. Завдання держави ліберальна теорія вбачала не в управлінні, а виключно у правотворчості та захисті прав у суді. Метою ж права вважали забезпечення особистої свободи, тобто усунення будь-яких зазіхань на свободу буржуазного індивідуума. Саме у цьому розумінні ліберальна доктрина замінювала «поліцейську державу» державою правовою.

З наростанням конфліктів у буржуазному громадянському суспільстві та зростанням свідомості незаможних класів невтручання держави в соціально-економічні відносини загрожувало постійними порушеннями соціальної рівноваги. У зв'язку з цим державна влада виявилася змушеною дедалі частіше втручатися в соціально-економічне життя, послаблюючи дух вільної конкуренції й допомагаючи соціально слабким групам, прошаркам, класам. У такий спосіб відбувалося становлення нової функції державної влади — функції соціальної політики. Водночас на роль «четвертої влади» у суспільстві почали претендувати профспілки, які у сучасних промислово розвинутих капіталістичних країнах уже утвердилися *de facto* у такій ролі.

Ідеологи нової генерації визнають за краще говорити про цілі державного будівництва, використовуючи висловлювання «культура», «культурне будівництво»,